

fra våbenkontrolaftaler om ubåde med langtrækkende, ballistiske kernevåbenmissiler praktisk taget ingen eksempler på sådanne foranstaltninger.

Fjernelse eller reduktion af Warszawapagten amfibiekapacitet i Østersøen kunne være et eksempel på en strukturel regulering, som ville være meget velkommen ikke mindst set med danske øjne.

Forestillingen om strukturelle foranstaltninger har imidlertid hidtil især drejet sig om tilstedeværelsen af kernevåben til søs.

Kerne våben til søs kan opdeles i tre grupper:

- Strategiske kernevåben (langtrækkende ballistiske missiler (SLBM) på undervandsbåde (SSBN)).
- Kernevåbenbærende krydsermissiler (SLCM) med såvel strategiske som substrategiske anvendelsesområder.
- Taktiske kernevåben.

De strategiske kernevåben indgår i START-forhandlingerne, hvor bestræbelserne foreløbig går ud på at nå frem til en halvering af de eksisterende arsenaler. Dette tænkes gennemført først og fremmest ved en reduktion af de våbentyper, der anses for mest destabiliserende, d.v.s. våben, der kunne være egnet til et førsteslag. Primært drejer det sig om tunge ballistiske missiler med mange sprænghoveder.

En sådan reduktion kan ses som udtryk for en fælles bestræbelse på i det lange løb at etablere en form for minimal afskrækkelse eller »eksistentiel afskrækkelse« med måske kun få tusinde kernevåben mod de nuværende ca. 50.000. INF-traktaten, NATOs reduktioner af antallet af taktiske kernevåben i 1980'erne og USAs hensigtserklæring fra april i år om udfasning af et større antal søbaserede taktiske kernevåben er skridt i denne retning.

Usårlighed af undervandsbåde med ballistiske kernevåbenmissiler anses almindeligvis som en afgørende forudsætning for kernevåbenstrategisk stabilitet. Dette har fra sovjetisk side været søgt fremmet med forslag om oprettelse af fristeder (sanctuaries) for undervandsbådene, d.v.s. områder, hvor antiubåds-aktivitet skulle være forbudt. Disse forslag er konse-

kvant blevet afvist fra vestlig side under henvisning til, at et regime af den karakter ville være næsten umuligt at verificere.

Som et alternativ drøftes i øjeblikket i den offentlige debat tanken om en formindskelse af truslen mod de missilbærende undervandsbåde (SSBN) gennem en reduktion i antallet af oceangående angrebsundervandsbåde, som er det mest effektive våben mod missilbærende ubåde. Umiddelbart må et sådant forslag forventes at blive mødt med skepsis fra vestlig side, blandt andet fordi angrebsubådene også har til opgave at beskytte egne missilbærende ubåde. Selv om virkningerne af en sådan reduktion ikke er entydigt gunstige, må det dog påpeges, at en reduktion også ville indebære en formindskelse af den sovjetiske ubådstrussel mod NATOs overfladeenheder og søforbindelseslinjer.

Kerne våbenarmede krydsermissiler er i en kategori for sig, eftersom de kan have såvel strategisk som substrategisk anvendelse. I de kommende år vil der formodentlig ske en betydelig vækst i antallet af disse våben. Udviklingstendensen synes således at være den modsatte af tendensen på det strategiske og taktiske område. Kernevåbenbærende krydsermissiler er ikke direkte inddraget i START-forhandlingerne, men i tilslutning til START har parterne erklæret sig villige til at forhandle om lofter for deres antal, omend der fortsat er stor uenighed om, hvad der præcis skal ligge heri.

Den internationale debat om disse våbensystemer har mest været karakteriseret ved synspunkter for og imod et forbud mod krydsermissiler, mens spørgsmålet om en begrænsning af deres antal har spillet en mindre rolle, blandt andet fordi en aftale ville være vanskelig at verificere, og fordi en begrænsning formodentlig ikke ville gøre truslen fra disse våben væsentlig mindre.

Hvad endelig søbaserede taktiske kernevåben angår, tyder meget på, at der i stigende grad vil blive stillet spørgsmålstegn ved anvendelsen af disse våben i søkrig, og at dette vil kunne føre til reduktion af søbaserede taktiske kernevåben. Den unilaterale amerikanske udfasning af op mod 30 pct. af arsenalet kan mu-